

Napisati naslov u bilježnicu

Hrvatska i Ugarska pod
osmalijskim napadima

- UPUTE ZA RAD: u bilježnicu prepisujete samo ono što je navedeno da se prepisuje. Tekst pisan crnim slovima čitate, a ono što je pisano crvenim slovima istražujete ili odgovarate (ima dosta za čitati, ali ispunjavate samo dva zadatka).
- Zadatke nije potrebno slati učiteljici.

Sve jači i žešći prodori Osmanlija na područje Balkanskog poluotoka u drugoj polovici 14. stoljeća zabrinuli su hrvatske i ugarske velikaše, no još uvijek ne dovoljno da bi organizirali čvrstu i jaku obranu protiv osmanskih četa

Osmanlije na granicama Hrvatske

- Nakon smrti Žigmunda Luksemburškog je na prijestolje 1458. godine došao Matija Korvin
- Njegovim dolaskom na prijestolje obrana države ojačala (**Osmanlije nakon osvajanja Bosne 1463.** godine došli na granice njegova kraljevstva)
- Kralj Matija nastojao je stvoriti državu s jakom kraljevskom vlašću te je **stoga proveo niz reformi**
- Oslonac svoje vlasti imao je u nižem plemstvu i sve jačem građanstvu

Snažnom kraljevskom vlašću i brojnim reformama Matija Korvin uspio je ograničiti samovolju velikaša, ali i usporiti osmanska osvajanja. Dobio je naziv Korvin prema latinskoj riječi za gavrana (*Corvinus*) koji se nalazio u grbu njegova oca. Poticao je razvoj znanosti i kulture, a na svome dvoru okupljaо je humanističke znanstvenike i pisce.

ZADATAK br. 1

- U udžbeniku na str. 157. i dio 158. pročitaj tekst o Matiji Korvinu te ispiši četiri reforme (promjene) koje je on prove.
- REFORME:
 - 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.

Krbavska bitka

- Nakon smrti Matije Korvina 1490. godine za kralja je izabran **Vladislav II. Jagelović**
- U vrijeme Vladislava sustav obrane je popuštao, a osmanlijske provale u Hrvatsku bivale su sve češće
- U jednoj od takvih provala, hrvatski ban Emerik Derenčin odlučio ih je presresti
- U sukobu koji se dogodio kod Udbine na **Krbavskom polju 1493. godine** hrvatska je vojska doživjela težak poraz
- Nakon poraza na Krbavskom polju za dugo godina hrvatska se obrana nije uspjela oporaviti

Jedan od najvećih osmanskih vladara slavni sultan Sulejman, koji je zbog svojih osvajačkih pohoda dobio nadimak Veličanstveni. U bitkama se služio svim mogućim sredstvima. Primjerice, u jednoj je bitci opsadom izgladnio branitelje, pa su se na kraju morali predati.

→ Ludovik II. Jagelović, ugarsko-hrvatski i češki kralj. Na prijestolje je došao kao desetogodišnjak, nakon smrti oca kralja Vladislava II. oženio se 1522. princezom Marijom Habsburškom.

Mohačka bitka

- Ugarsko-hrvatski kralj Ludovik II. Jagelović odlučio se sam, ne čekajući pomoć hrvatskih i ugarskih velikaša, suprotstaviti osmanskoj vojsci
- U bitci na **Mohačkom polju 1526. godine ugarska je vojska doživjela težak poraz**
- Kralj Ludovik II., bježeći pred Osmanlijama, **utopio se u potoku**
- Njegova je smrt uzrokovala nove borbe za prijestolje između Ferdinanda I. Habsburškog i erdeljskog vojvode Ivana Zapolje

Habsburgovci

- Potkraj 13. stoljeća njemački su knezovi za cara Svetoga Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti izabrali **Rudolfa Habsburškog**
- Habsburgovci tada nisu bili posebno jaki pa je Rudolf nastojao ojačati svoj položaj
- Pobjedom nad češkim kraljem za svoj je rod prisvojio austrijske zemlje
- **Krajem 15. i početkom 16. stoljeća** Habsburgovci su mudrom taktikom ratovanja i dogovorenim brakovima dodatno proširili posjede te postali jedna od **najmoćnijih europskih vladarskih obitelji**

Dolazak Habsburga na hrvatsko prijestolje

- Godine 1526. nakon poraza na Mohačkom polju i smrti Ludovika II. Jagelovića postavilo se pitanje tko će biti novi vladar države
- Postojala su dva kandidata: austrijski nadvojvoda **Ferdinand Habsburški** i ugarski velikaš **Ivan Zapolja**
- Većina ugarskog plemstva za kralja je odabrala Ivana Zapolju
- Hrvatsko je plemstvo u većem dijelu bilo za **Ferdinanda Habsburškog**

Sabor u Cetingradu

- Hrvatsko je plemstvo na saboru u **Cetingradu** 1. siječnja 1527. godine izabralo za kralja Ferdinanda Habsburškog
- Hrvatsko je plemstvo tražilo vladara koji će im pomoći u borbi protiv Osmanlija
- Ferdinand se **obvezao** da će u Hrvatskoj držati i plaćati tisuću konjanika i dvije stotine pješaka te potvrditi stara prava i privilegije Hrvatskog Kraljevstva
- Njegov brat Karlo bio je car Svetoga Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti i kralj Španjolske

Povelja Cetinska diploma sadrži zaključke Hrvatskog sabora sa zasjedanja u Cetingradu 1527., odnosno tim dokumentom plemstvo Kraljevine Hrvatske potvrđuje izbor nadvojvode Ferdinanda I. za hrvatskoga kralja.

Habsburška Monarhija

- Izborom Ferdinanda za svoga kralja Hrvatska je stupila u novu državnu zajednicu – **Habsburšku Monarhiju**
- Nova je država bila **personalna unija**
- S vremenom je Ferdinand **nastojao sve zemlje podrediti središnjoj vlasti u Beču**
- Na taj način želio je od personalne unije stvoriti **realnu uniju** (u kojoj bi Hrvatska izgubila svoju posebnost i državnost)

Nastavak obrambenoga rata

- Građanski rat između pristaša Ferdinanda Habsburškog i Ivana Zapolje **vješto su iskoristili Osmanlige**
- Početkom 1527. godine Osmanlige su zauzeli Obrovac i Udbinu
- Obranom **Klisa**, jedinom utvrdom južno od Velebita u hrvatskim rukama, rukovodio je **Petar Kružić**, a posadu su činili **uskoci**
- Godine 1528. Osmanlige su osvojili i Jajce i Banju Luku, nakon čega je pod njihovu **vlast došla Lika s Krbavom**

Ostatci ostataka

- Na jugu Hrvatske, nakon duge opsade, 1537. godine u osmanlijske ruke pada Klis
- Nakon zauzimanja Klisa uskoci, branitelji Klisa, preseljeni su u Senj
- Kralj Ferdinand je 1547. godine sa sultanom Sulejmanom I. sklopio petogodišnje primirje
- Nakon isteka primirja Osmanlije su 1552. godine osvojili Viroviticu i Čazmu
- Teritorij Hrvatske **značajno se smanjio** te se Hrvatska počela nazivati „*Ostatcima ostataka nekad slavnoga Kraljevstva*“

Bitka kod Sigeta

- Sultan Sulejman I. Veličanstveni pokrenuo je **1566. godine novi pohod na Beč**
- Na putu prema Beču osmanska vojska je stigla pod utvrđeni grad **Siget**, u južnoj Ugarskoj, koji je branio **bivši hrvatski ban Nikola Šubić Zrinski**
- Za vrijeme **bitke sultan Sulejman je umro**, ali je njegova smrt, držana u tajnosti
- Iako su Osmanlije zauzeli Siget, **izgubili su udarnu snagu te su se morali vratiti i odustati od pohoda na Beč**

Bitka kod Sigeta 1566. i poznata slika Otona Ivekovića koja prikazuje Nikolu Šubića Zrinskog. Nakon mjesec dana junačke obrane Zrinski je zajedno s ostatkom branitelja izišao iz utvrde i krenuo u posljednji juriš, u kojem su poginuli.

Hrvatska u doba osmanskih osvajanja.

Zaustavljanje osmanskih osvajanja

- Krajem 16. stoljeća Osmanlije su pokrenuli još jedan osvajački pohod
- **1593.** godine Hasan-paša je s vojskom krenuo u napad na Sisak,
- Sisku su u pomoć došli ban Toma Erdödy, karlovački general Andrija Auersperg i štajerski pukovnik Ruprecht Eggenberg
- Osmanlije su se počeli povlačiti, a prilikom povlačenja i prelaska rijeke Kupe mnogi su se utopili
- Tako su pod zidinama Siska Osmanlije doživjeli težak poraz, koji je označio **prekretnicu u ratovima**

Prikaz bitke kod Siska kranjskog kartografa Valvasora i pogled na sisački Stari grad.

Plan ploče prepisite u bilježnicu.

MATIJA KORVIN (1443.-1490.) – kralj Hrvatske i Ugarske

- Provodi reforme

1493.g. – bitka na Krbavskom polju (Hrvati i Osmanlije)

- Ban Emerik Derenčin Jakub paša

1526.g.-bitka na Mohačkom polju (Hrvati, Ugari protiv Osmanlija)

- Ludovik II.Jagelović sultan Sulejman II.Veličanstveni

Plan ploče prepišite u bilježnicu.

SABOR U CETINU

Ludovik II.Jagelović umire 1526.g.- borba za vlast

FERDINAND I. HABSBURŠKI

-plemstvo J od Save

-1.1.1527.g.-u Cetinu izabran za kralja

-personalna unija s **Habsburškom**

Monarhijom

IVAN ZAPOLJA

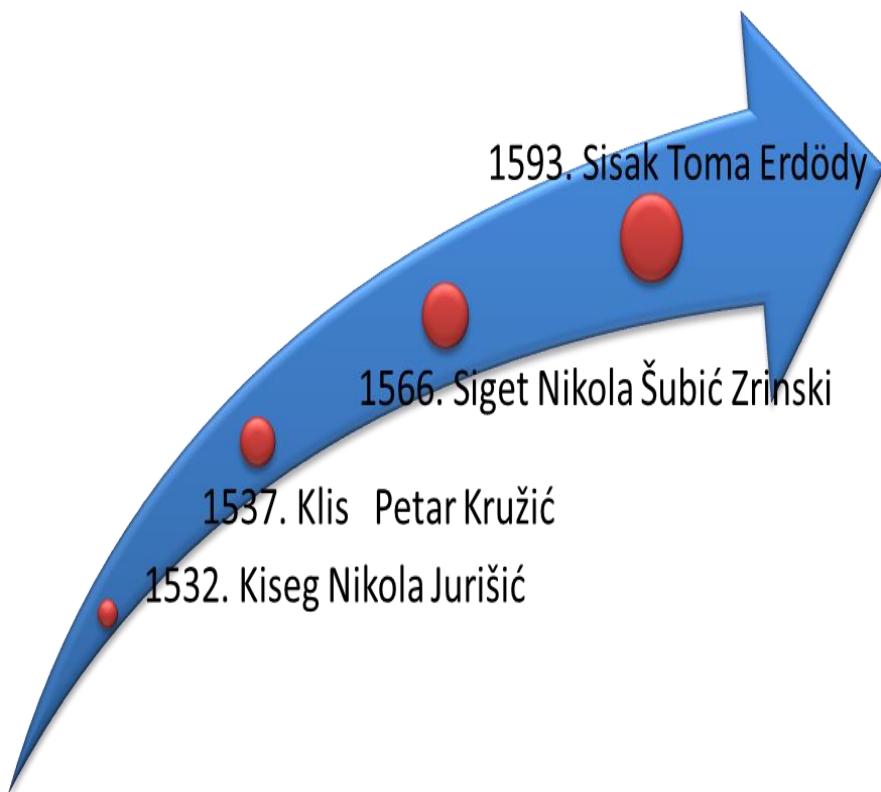
-ugarsko plemstvo

-6.1.1827.g.u Dubravi

izabran za kralja

Plan ploče prepišite u bilježnicu.

Doba najveće osmanske opasnosti

POSLJEDICE:

- osvojena većina Hrvatskog Kraljevstva (Ostatci ostataka)
- iseljavanje stanovništva
- gospodarsko nazadovanje
- razjedinjenost hrvatskih zemalja (Hrvatska – Dalmacija)
- ovisnost Hrvatske o Habsburzima

ZADATAK br. 2.- PONOVIMO! (odgovore napišite u bilježnicu)

1. Koja dinastija je došla na ugarsko-hrvatsko prijestolje nakon smrti Matije Korvina?
2. U čemu je značenje bitke na Mohačkom polju?
3. Tko su bili kandidati za ugarsko-hrvatsko prijestolje nakon smrti Ludovika II. Jagelovića?
4. Zašto su hrvatski plemići za kralja izabrali Ferdinanda Habsburškog?
5. Kada se održao Sabor u Cetingradu i na što se na njemu obvezao Ferdinand?
6. U koju je državnu zajednicu stupila Hrvatska izborom Ferdinanda Habsburškog?
7. Koje su bile najznačajnije bitke u borbi protiv Osmanlija?
8. Zašto se Hrvatska u 16. stoljeću počela nazivati „*ostatcima ostataka nekad slavnoga Kraljevstva*“?
9. Što znaš o bitki kod Sigeta?
10. Kada je bilo zaustavljeni osmanlijsko osvajanje hrvatskog prostora?
11. Koja je bitka prekretnica u ratu s Osmanlijama?
12. Nabroji posljedice ratova s Osmanlijama!